

**Danmarkimi politiini pisartutut Kalaallit Nunaanni politiit
nalunaaruteqartoqarneraniit qisuariarnissap tungaanut piffissamik atorneqartartumik
nalunaarsuisalernissaat pillugu Naalakkersuisut danskit inatsisinik atortitsinermut
ministerianut attaveqaqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut
aalajangiiffigisassaattut siunnersuut**

pillugu

siunnersuutip aappassaaneerpeqarneranut

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Suliaqarnermi Inatsisinut Ataatsimiititaliap uku inuttarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, Siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Iddimangiu Bianco, Inuit Ataqtigiit, Siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Michael Rosing, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Laura Tàunâjik, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Múte B Egede, Inuit Ataqtigiit

1. Siunnersuut tunuliaqutaalu pillugit

Siunnersuuteqartup kissaatigaa nukingernartumik kalerrisaarisumut ornigunnermi piffissaq atorneqartartoq pillugu Kalaallit Nunaanni politiit nalunaarsuisalissasut, tamanna soorlu Danmarkimi politeeqarfiit taamak pisartut. Siunnersuuteqartup tassunga atatillugu tikkuarpaa tamanna innuttaasut toqqissimasinnaanerannut pingaaruteqartoq, soorluttaaq persuttaasoqarnerani inuit akorngusersinnaanerisa pinngitsoortinnissaannut killilersimaarnissaannullu, aamma tillinniat tillitaminnik aallarussinissaasa pinngitsoortinneqarsinnaaneranut taakkulu tigusarinqarsinnaanerannut piffissap ornigunnermi ingerlasup sivikinnerpaaffianiitinnissaa pingaaruteqarpoq.

Siunnersuuteqartup paasissutissiissutigaa, Danmarkimi politeeqarfiit eqqarsaatigalugit, 2006-ip naalerneraniit kalerrisaarinernut nukingernartunut ornigunnermut piffissaq atorneqartartoq Rigspolitiit nalunaarsortaraat; tassa imaappoq piffissaq politiit kalerrinneqarneranniit pinerluffiusumut / ajoquserfiusumut anngunnissaasa tungaanut atorneqartartoq.

Aggvaqatigiisillugu piffissaq politeeqarfiit ataasiakkaat ornigunnermut atortagaat ukiut tamaasa tamanut saqqummiunneqartarpoq. Nalunaarsuisoqartalermalli politeeqarfiit tamarmik iliuseqarnermut piffissaq atortagaat pitsanngoriaateqarsimavoq.

Danmarkimi politeeqarfiit misilittagaasa takutippaat, ornigulluni apuunnissap tungaanut piffissap atorneqartup nalunaarsorneqartarnera iluaqutaasartoq, nalunaarsuisarnikkut nalilersorneqartarmat ornigulluni apuunnissap tungaanut piffissap ingerlasup sivisussusia akuerineqarsinnaansoq, apuunnissamullu aggvaqatigiisillugu piffissap atorneqartup qanoq iliorluni sivikillisinneqarsinnaanera.

Kiisalu siunnersuuteqartup tikkuarpaa ornigulluni apuunnissap tungaanut piffissap ingerlasimaneranik nalunaarsuisarneq, upalungaarsimanerup atuuttup nalilersorneqarneranut imaluunniit nukinnik allanik pisariaqartitsisoqarsinnaanera pillugu nalilersuisinnaanermut iluaqutaasartoq.

2. Siullermeerinnineq Naalakkersuisullu akissuteqaataat

Siullermeerinerneq siunnersuut amerlanerussuteqarluartunit taparserneqarpoq, aamma Naalakkersuisunit.

3. Inatsisinut Ataatsimiititaliap isumaliutai – tapiliussatut paasissutissat

Ornigunnermut piffissap atorneqartup sivikitsuunerata pingaaruteqarnera pillugu siunnersuuteqartup oqaatigisaanut Inatsisinut Ataatsimiititaliap isumaqataasinnaavoq. Siunnersuuteqartumit oqaatigineqartoq malillugu Danmarkimi misilittakkat takutikkunarpaat ornigunnermut piffissap atorneqartartup nalunaarsorneqartarnera tamanullu saqqummiunneqartarnera, tamatuma eqiingaffigineqarnerata attanneqarneranut tapiutaasinnaasut, ornigunnermullu aggvaqatigiisillugu piffissap atorneqartup sivikillisinneqarsinnaalluni.

Politimesterimilli ulloq 11. maj ataatsimeeqateqarnermini Inatsisinut Ataatsimiititaliap paasitinnearpoq, Danmarkimi 112-imut sianerluni kalerrisaarinernik suliarinninnermut aqqissuussineq immikkut ittoq¹ atorneqartoq.

Politiit biiliinik GPS-ilersuilluni aqqissuussisoqarsimavoq, taamaalillutik taakku sumiinneri qaqugukkulluunniit kalerrisaarisarfimmit malittarineqarsinnaallutik. Kalerrisaarisarpat kalerrisaarisarfimmi pigaartuusup kalerrisaarut politiit biilianut ataatsimut arlalinnuunniit ajutoorfimmut / pinerluffiusumut qaninnerpaamiittunut suliakkiutigissavaa. Politiit biilianni

¹ InterVIEW

sumiissusersiut GPS-ikkut suliassaq tiguneqassaaq, politiillu ajutoorfiusumut / pinerluffiusumut aqqutissaannik ilitsersuunneqarlutik. Biilip alapernaarsuisup suliakkerneqarluni aallartinneqarnerani, taamatullu ajutoorfiusumut / pinerluffiusumut apuunnerani nalunaaquttap qanoq ilinera atortulersuutip isummaminik nalunaarsussavaa. Taamaalluni ornigunnermut piffissaq atorneqartoq nalunaarsorneqassaaq.

Danskit politiivisa ornigunnermut piffissamik atorneqartumik uuttuisarnerat taamaallaat sulianut nukingernartunut immikkut toqqakkanut atuuppoq.

Kalaallit Nunaanni politeeqarfiit / kalerrisaarisarfik politiillu biilii taamaattunik atortulersuuteqanngillat. Atortulersuutit politeeqarfinnut illoqarfinni arlalinni suliassaqarfiusartunut, politiillu biiliisa ataasiakkaat illoqarfinni arlalinni suliassaqartarfianni atugassatut tulluarsarlugit aqqissuussaapput. Nunatsinni illoqarfiit akornanni aqqusineqarfiunngitsumi politiillu biiliisa illoqarfinni ataasiinnarmi suliassaqarfigisartagaanni taamaattunik unammilligassaqarneq ajorpugut.

Kalaallit Nunaanni politiit ornigunnermut piffissaq atorneqartoq pillugu nalunaarsuisalissappata, tamanna nalunaarsuiffimmut inuup sulineratigut allattuilluni pisariaqassaaq. Ataatsimiinnermi politimesterip oqaatigaa ornigunnermut piffissaq atorneqartoq inuup sulineratigut nalunaarsorneqassappat, tamanna suliassamut politiinut suliakkiutigineqartumut ornigunnissap kinguarsarneqarneranik kiisalu eqqumaffigineqarneranut sunniuteqarnerlussinnaasoq.

Peqatigisaanik politimesteri naliliivoq Kalaallit Nunaanni politiit ornigunnermut piffissaq atugaat pillugu nalunaarsuineq, Kalaallit Nunaanni politiit innuttaasunut kiffartuussinerannik paasiuminarsaanermut atortussaqqissuunngitsaq.

Attaveqaqatigiinnerup aqqissuussaanerata Kalaallit Nunaanni politeeqarfeerarpassuit pisariaqalersippai, tassami illoqarfiit imminnut atassuserlugit aqqusineqanngimmat. Illoqarfinni amerlasuuni politiit ataasiinnarmik biileqarput, Nuullu avataani nalinginnaasumik suliffiup avataani aallaavittut taamaallaat politiimik ataatsimik pigaartoqartarpoq. Taamaalluni unnuami pineqartumi ornigunnermut piffissaq atorneqartoq minutsialunnguusinnaallunilu sivisunerusinnaavoq – tamatumani politiit piffissami pineqartumi suliassanik nukingernartunik allanik suliqaarnersut apeqqutaalluni.

Tassunga ilanngunneqassaaq nunatsinni kalerrisaarisunut ornigunnerit aamma politiit angallataat qulimiguullillu atorlugit pisarmata, taamaallunilu ornigunnermut piffissamut atorneqartumut ilaatigut ungasissutsit silallu qanoq innera annertoorujussuarmik apeqqutaasartut. Kalerrisaarisunut ornigunnerit taamaattut, ajornerpaaffimmini ullunik

arlalinnik sivisussuseqarsinnaasut politiit ornigunnermut piffissartuutaasa nalunaarsorneqarnerannut ilanngunneqassappata, ornigunnermut agguaqatigiisillugu piffissaq atorneqartoq politiit sunniuteqarfigisinnaangisaannik pissuteqartumik annertuumik sunnerneqarsinnaavoq. Taamaalillunilu nalunaarsuinerup pitsaassusia killeqalerluni.

Innuttaasut politiinik piaartumik aggersaasinnaanerat Inatsisartut sulissutigerusuppassuk, taamaaliornissamut periarfissat allat isumaliutigineqarsinnaapput. Politimesterip taamaalilluni tikkuarpaa Kalaallit Nunaanni kalerrisaarinermi sianerfigineqarsinnaasumik nunamut tamarmut ataatsimoorussamik normoqanngimmat. Innuttaasut politiinut kalerrisaariniartut “politiit normuannik nassaarniaqqaartariaqarnerat” kinguarsaataasarpoq. Tamanna ilaatigut politiinut Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliakkoorlugu Namminersorlutik Oqartussanut saqqummiunneqarnikuuvoq, normumik kalerrisaarilluni sianerfigineqarsinnaasumik ataatsimoorussamik pilersitsiniarluni suliaqarneq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit toqqammaveqarpoq. Suliap taasuma Naalackersuisoqarfimmit pingaartinneqannginnera Politimesterip maluginiarpaa. Kalerrisaarinermut ataatsimoorussamik normumik pilersitsineq, politiit isiginmittaasiat malillugu, innuttaasut politiiniinnaangitsaq aammattaarli qatserisartunit ambulancenillu kiffartuunneqarnerisa qanoq naammassilertortigineqartarnerannik pitsaassuseqarnerannillu nalunaarsuisalernissamut alloriarnerussaaq siulleg.

Tassunga atatillugu puorneqassanngilaq ornigunnermut piffissap atorneqartup sivikillisinneqarneranik isumannaarinissaq taamaallaat politiinut atuutissanngimmat, aammattaarli kommunit qatserisartuinut Namminersorlutillu Oqartussat peqqinnissaqarfiannut atuutissammat.

4. Inatsisinut Ataatsimiititaliap inassuteqaataa

Siunnersuummik angorusunneqartoq Inatsisinut Ataatsimiititaliap taperserpaa, politimesterimilli paasissutissat tiguneqartut tunngavigalugit isummerluni siunnersuutip timitalernissaanut tunngavissaqanngitsaq.

Taamaammat ataatsimiititaliap isumaqatigiittup siunnersuutip itigartitsissutigineqarnissaa **inassutigaa**.

Ataatsimiititaliali maluginiarpaa siunnersuuteqartup tunngavilersuuti mini oqaatigigaa, innuttaasut kalerrisaarisunut orniguttut minutsini 30-it 60-illu akornanni utaqqisariaqartarsimagaat, tamannalu - paasineqarsinnaasumik – pakatsinernik nassataqartartoq.

Ataatsimiititaliap ilimagaa, tamanna pissutsinik politimesterimit aamma

saqqummiunneqartunik peqquteqarsinnaasoq: Tassalu Nuup avataani suliffiup nalinginnaasup avataani aallaavittut politiip ataatsip kisimi pigaartuusarneranik, illoqarfinnilu amerlasuuni politiit biiliisa ataasiinnaasarnerannik. Taamaammat politiit Nuup avataani unnukkut unnuakkullu kalerrisaarinerit ataasiakkaarlugit orniguffigisinnaasarpaat. Kalerrisaarinerit arlallit ataatsikkuukannersumik siarngutigineqarpata, innuttaasut politiinik aggersaasut utaqqisariaqartarsinnaapput. Soorunami politeeq pigaartuusoq allamik ataatsimik arlalinnilluunniit nukingernartunik suliassaartoq pingaarnersiuisariaqartorlu utaqqinermut tassunga pisuutinneqarsinnaanngilaq. Apeqqutaavorli pisuni taamaattuni ornigunnermut piffissaq atorneqartoq amerlasuutigut (akulikitsunilluunniit) akuerineqarsinnaasumit sivilunerusarneris, tamanna assersuutigalugu persuttaasoqarnerani inummik ajoqusiisoqarsinnaanerani pinngitsoortitsisoqarsinnaaneq killiliisoqarsinnaanerlu eqqarsaatigalugit. Apeqqutaavortaaq taamaappat utaqqineq sivikillisarniarlugu qanoq iliortoqarsinnaanersoq. Ajornassannginnerpoq assersuutigalugu qaammammut unnummi unnuanilu sisamaniit arfineq pingasunut amerlassusilinni misilittakkat takutitsinerat malillugu kalerrisaarisofarfiunerusartuni politiinik marlunnik pigaartuliisoqarsinnaaneq? Imaluunniit taamak iliortoqartareerpa? Illoqarfinnilu tamani politiit biilii amerlisariaqarpat, illoqarfiiit tamaasa minnerpaamik marlunnik politiit biileqalersillugit?

Ataatsimiititaliap Naalakkersuisut **kaammattorpai** tamanna pillugu naalagaaffimmi oqartussanut oqaloqatiginnernik aallartitseqqullugit.

Anders Olsen
Siulittaasoq
Siumut

Laura Tàunâjik
Siumut

Michael Rosing
Demokraatit

Múte B. Egede
Inuit Ataqatigiit

Iddimanngiiu Bianco
Inuit Ataqatigiit